

1. Inleiding

Van 30 juni tot en met 4 juli 2023 vond de 30ste jaarvergadering («Annual Session») van de Parlementaire Assemblée van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE PA) plaats in Vancouver. Zo'n 300 parlementariërs uit 56 landen uit Noord-Amerika, Europa en Centraal-Azië kwamen bijeen voor deze bijeenkomst. Delegaties uit Rusland en Belarus waren niet aanwezig omdat de leden geen visum kregen om naar Canada te komen. Het Nederlandse parlement werd op deze bijeenkomst vertegenwoordigd door de Eerste Kamerleden Farah Karimi (delegatieleider, GroenLinks), Boris Dittrich (D66), Eugène Heijnen (BBB) en het Tweede Kamerlid Jeroen van Wijngaarden (VVD). De Annual Session had als thema «Strengthening Regional Security by Fostering Democratic and Inclusive Societies». Op 4 juli nam de Assemblée de Vancouver Verklaring aan met aanbevelingen op de drie dimensies politieke zaken en veiligheid, economische aangelegenheid en mensenrechten en humanitaire kwesties. Zestien zogenaamde Supplementary Items werden aangenomen, waarin specifieke aandacht werd gevraagd voor onder meer deportatie van kinderen uit Oekraïne, de terroristische acties van de Wagner Groep, het potentieel voor wetenschappelijke diplomatie in internationale samenwerking en steun voor een democratisch Belarus. Verder zijn de drie rapporten van de vaste commissies van de assemblee, analoog aan de drie «dimensies» van de OVSE: politiek en veiligheid, economie & milieu, en mensenrechten & democratie aan de orde gekomen. De assemblee koos de Finse Pia Kalma als president voor één jaar en een nieuwe penningmeester Johan Büser uit Zweden voor twee jaar. Ook werden er drie nieuwe Vice-Presidenten gekozen.

En marge van de conferentie was er een ontmoeting met de heer Borghouts, plaatsvervangend consul-generaal van Nederland in Vancouver.

2. Vergadering Standing Committee

Op 30 juni vond de vergadering van het Standing Committee plaats. Dit is een bijeenkomst van delegatieleiders, waar iedere sessie van de OVSE PA traditioneel mee begint. Van de Nederlandse delegatie nam mevrouw Karimi hieraan deel. Het Standing Committee heeft onder andere de taak om de ingediende «supplementary items» toe te delen aan de drie vakcommissies. Van de zestien supplementary items werden er drie naar de plenaire vergadering gestuurd.

De penningmeester, de heer Juel-Jensen uit Denemarken, gaf een toelichting op de begroting van de assemblee voor het komende financiële jaar. Farah Karimi benadrukte het belang van ODIHR en stelde vast dat het organiseren van verkiezingswaarnemingsmissies een van de kerntaken van de OVSE is. Zij sprak haar zorgen uit over het weggeven van de contributie van de Russische Federatie en de tijdelijke opvang van dit tekort uit de financiële reserves. Karimi stelde voor dat de Secretaris-Generaal en de penningmeester voor de aankomende wintervergadering met een voorstel komen hoe dit tekort structureel op te vangen. De Standing Committee stemde unaniem in met de voorgestelde begroting voor 2023/2024 evenals een extra budgettaire toewijzing voor de uitvoering van een *performance* audit. Verder werd er ingestemd met twee wijzigingen in het reglement van orde die vereisen dat bij benoemingen de genderbalans in aanmerking moet worden genomen.

President Cederfelt blikte terug op haar activiteiten in het afgelopen jaar en benadrukte dat zij zich heeft gericht op het bevorderen van het beëindigen van de oorlog met respect voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne.

Ook de secretaris-generaal legde verantwoording af van zijn werkzaamheden van de afgelopen periode, waarbij hij opmerkte dat hoewel aan de regeringszijde de OVSE grotendeels verlamd is door de consensusregel, de Parlementaire Assemblee zeer actief blijft.

Het voorstel van de Oekraïense delegatie tot het instellen van een ad-hoc commissie Oekraïne om de steun aan Oekraïne effectiever te coördineren kreeg de steun van de Standing Committee.

Tot slot werd aangekondigd dat de jaarvergadering in 2024 in Boekarest, Roemenië plaatsvindt en de herfstsessie («Autumn Session») in november 2023 zal plaatsvinden in Jerevan, Armenië.

3. Commissie I: Political Affairs and Security

De algemene resolutie van de eerste commissie inzake politieke zaken en veiligheid veroordeelde in sterke bewoordingen de aanvallen van Rusland op Oekraïne en de grote zorgen over de Russische terugtrekking uit de New START nucleaire wapenverdrag. Voorts erkende de Assemblee dat de OVSE een belangrijk plaats blijft innemen in de Europese veiligheidsarchitectuur. In de commissie werden ook de zorgen geuit over het misbruik van de consensus-regel binnen de OVSE wat het functioneren van de organisatie blokkeert. De resolutie over toekomstige generaties van Farah Karimi, opgesteld in haar hoedanigheid als Speciaal Vertegenwoordiger Jongerenparticipatie, roept de OVSE staten op de rechten te erkennen van toekomstige generaties die geen stem hebben in huidige besluitvormingsprocessen en een ombudspersoon aan te stellen voor toekomstige generaties. «Het zou goed zijn als de Assemblee een parlementaire conferentie organiseert om de rol van parlementsleden te bespreken in het versterken van coördinatie en regionaal bestuur van huidige en toekomstige generaties,» zei Karimi.

In deze commissie werden naast de unaniem aangenomen resolutie toekomstige generaties nog drie «supplementary items» behandeld:

1. The Wagner Group's Terroristic Nature and Actions (dhr. Lopatka, Oostenrijk)
2. Clarifying the Consequences of Russia's Aggression against Ukraine in Terms of Adherence to the OSCE Principles (mevr. De Ridder, Duitsland)
3. The Republic of Moldova (dhr. Barna, Roemenië)

Al deze resoluties kregen voldoende steun van de leden in de politieke commissie.

Voor het komende jaar is de voorzitter Hudson (Verenigde Staten) herkozen als voorzitter van deze commissie, de heer Dunava (Roemenië) is gekozen als vicevoorzitter en de heer Kasciunas (Litouwen) als rapporteur.

4. Commissie II: Economic Affairs, Science, Technology and Environment

In deze commissie is de resolutie van rapporteur Kugler uit Oostenrijk besproken waarin onder meer overheden worden opgeroepen hun inspanningen te verdubbelen om de 2030 Agenda voor duurzame ontwikkeling te implementeren. De OVSE deelnemende staten worden aangespoord ambitieuze strategieën inzake schone energietransitie te ontwikkelen en maatregelen te nemen die leiden tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in overeenstemming met het Akkoord van Parijs. Er was ook aandacht voor de toenemende geopolitieke spanningen in de Arctische regio en de impact van de COVID-19 pandemie. De meeste aandacht ging uit naar de discussie over de rol en inzet van kernenergie voor het behalen van klimaatdoelstellingen.

Voorts zijn in deze commissie drie «supplementary items» behandeld en aangenomen. Het ging om de volgende resoluties:

1. Greater Exploitation of the Potential of Science Diplomacy for International Co-operation and Active Peace Policy (mevr. De Ridder, Duitsland)
2. A Structured Set of Rules for a Regular Performance Audit of the OSCE Parliamentary Assembly (mevr. Charalambides, Cyprus)
3. Microplastic and Nanoplastic Pollution (dhr. Aldag, Canada).

In deze commissie is de heer Guliyev (Azerbaïjan) herkozen als voorzitter en zijn de heer Gerasymov (Oekraïne) en mevrouw Kugler (Oostenrijk) herkozen als respectievelijk vicevoorzitter en rapporteur.

5. Commissie III: Democracy, Human Rights and Humanitarian Questions

De derde commissie inzake democratie, mensenrechten en humanitaire kwesties besprak de mensenrapportage van de situatie in de OVSE-regio van de Zweedse rapporteur Büser. Aandacht ging uit naar de slachtoffers van oorlogen, met name van kwetsbare groepen van kinderen, vrouwen, ouderen, mensen met een beperking en gemarginaliseerde groepen zoals de Roma.

Karimi, vicevoorzitter van deze commissie vroeg aandacht voor de OVSE-instituten. «Als waarnemers namens de OVSE PA weten we hoe belangrijk het werk van ODIHR is voor democratie en mensenrechten. De impasse om een nieuwe directeur aan te stellen is zorgelijk. Ik vraag mijn collega's hier om hun nationale regeringen op te roepen tot actie. Dit geldt ook voor de OVSE Vertegenwoordiger inzake vrijheid van media. Juist in

tijden van desinformatie moet deze positie blijvend worden uitgeoefend,» zei Karimi. Tijdens de bespreking van de resolutie sprak Boris Dittrich over een door Polen ingediend amendement dat vroeg om het schrappen van seksuele oriëntatie als bijzondere beschermingsgrond. «Mensenrechten zijn niet als een menukaart in een restaurant waar je uit kan kiezen,» sprak hij. Hij verwees daarbij naar een uitspraak van het Poolse gerechtshof dat het invoeren van LHBTI vrije zones in Polen verbodt. Het amendement werd vrijwel unaniem verworpen.

De resoluties («supplementary items») die in deze commissie werden behandeld, waren:

1. Condemnation of the Desecration of Polish Graves in Belarus (dhr. Söder, Zweden)
2. Deportation of Ukrainian Children, Prosecuting the Perpetrators, and Ensuring Their Return (mevr. Alt, Duitsland)
3. Support for a Democratic Belarus (mevr. Mossleth, Noorwegen)
4. The Role of National Parliaments in Enhancing Participation of Civil Society in Parliamentary and Decision-Making Processes (dhr. Hadjiyianni, Cyprus)
5. Adopting Effective Mechanisms to Safeguard Ukrainian Women and Children from Abuse, Exploitation, and Human Trafficking (dhr. Smith, Verenigde Staten)
6. The Consequences of Russia's Aggression Against Ukraine with regard to Women and Children (dhr. Fogiel, Polen)

De derde commissie heeft mevrouw Potůčková (Tsjechië) gekozen als voorzitter, als vicevoorzitter de heer Khandanyan (Armenië) en de heer Achour (België) als rapporteur.

6. Plenaire vergadering

Tijdens de opening van de Annual Session op 30 juni werd opgeroepen om de rol van de OVSE te versterken bij het aanpakken van huidige uitdagingen, waaronder het beëindigen van de oorlog in Oekraïne met volledig respect voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van het land. De plenaire vergadering steunde het instellen van de ad-hoc commissie Oekraïne om de steun voor Oekraïne effectiever te coördineren.

Minister Justin Trudeau sprak de plenaire vergadering toe in een videoboodschap boodschap en verwelkomde de deelnemers in Vancouver. Ook de Canadese delegatieleider Dr. Fry heette de aanwezigen welkom en sprak met trots over de diversiteit van haar stad. Na de openingstoespraken werd de resolutie over de geloofwaardigheid van de OVSE en de OVSE-PA in de voortdurende agressie van Rusland tegen Oekraïne, van de heer Poturaiev uit Oekraïne besproken en aangenomen. De OVSE Ministeriële Raad wordt opgeroepen Rusland te erkennen voor haar grove schendingen van de OVSE principes en elke afwijkende mening van de Russische Federatie over Oekraïne te negeren. De resolutie vraagt het reglement van de Assemblee te wijzigen inzake het tijdelijk opschorten van het mandaat van nationale parlementaire delegaties indien een van de OVSE deelnemende staten de soevereiniteit en territoriale integriteit van een andere staat schendt. De paragraaf om de Russische deelname in de OVSE onomkeerbaar op te schorten werd verworpen. «Onomkeerbaar schorsen is onwenselijk omdat je op enig moment weer dialoog nodig hebt,» zei Jeroen van Wijngaarden in het debat. De paragraaf om de Russische deelname in de OVSE onomkeerbaar op te schorten werd verworpen.

Op 4 juli rapporteerde mevrouw Karimi in de plenaire vergadering over haar werkzaamheden als speciaal vertegenwoordiger inzake jongerenpar-

ticipatie. Het betrekken van jongeren bij de huidige besluitvormingsprocessen is onvoldoende, onder meer als gevolg van leeftijdsdiscriminatie en stereotypering concludeerde Karim. «De toekomstige gevolgen van de huidige besluiten treffen juist deze generatie» zei zij en riep de leden van Assemblee op om, in navolging van Finland, te komen met een jongeren actieplan in de OVSE deelnemende staten op basis van VN-resolutie 2250 over jeugd, vrede en veiligheid uit 2015.

Als hoofd van de OVSE PA delegatie naar de verkiezingswaarnemingsmissies in Türkiye deed Karimi verslag van de bevindingen van de waarnemers. (bijlage).

Op 4 juli nam de Assemblee de Vancouver-verklaring met overgrote meerderheid van stemmen aan met daarin alle resoluties uit de drie commissies en de aanvullende resoluties op specifieke onderwerpen¹. In deze verklaring hebben de parlementsleden van de OVSE de aanvalsoorlog van de Russische Federatie tegen Oekraïne sterk veroordeeld en een onmiddellijk staakt-het-vuren geëist. De verklaring gaat in op de oorlogsmisdaden die zijn gepleegd in Oekraïne waarbij opgemerkt dat dat sommige van deze acties kunnen worden beschouwd als misdaden tegen de menselijkheid en passen in meerdere definities van genocide. De Assemblee spreekt in de verklaring de steun uit voor het werk van multilaterale organisaties om de oorlog aan te pakken, schendingen van de mensenrechtenwetgeving te documenteren en ervoor te zorgen dat er verantwoording wordt afgelegd. De aanvullende resoluties betreffen onder meer kunstmatige intelligentie, energiezekerheid, politieke gevangenen, migratie, institutionele uitdagingen van de OVSE, economische veiligheid en COVID-herstel, goed bestuur en corruptiebestrijding, micro- en nanoplastic vervuiling en deelname van het maatschappelijk middenveld aan parlementaire besluitvormingsprocessen. Verder was er aandacht voor de situatie in de zuidelijke Kaukasus, Georgië, Belarus, Moldavië en het herstel van vertrouwen tussen Armenië en Azerbeidzjan.

Na twee stemrondes werd de Finse Pia Kalma gekozen tot president van de OVSE PA met een mandaat voor één jaar, werden er drie nieuwe vicevoorzitters gekozen en Johan Büser uit Zweden werd gekozen tot nieuwe penningmeester.

7. Overige bijeenkomsten

Nucleaire dreiging

Op 3 juli organiseerde Farah Karimi tezamen met haar Canadese collega Hedy Fry en Alyn Ware uit Tsjechië een *Side Event* over reductie van nucleaire dreiging en de VN Top over de toekomst. De huidige situatie laat zien dat de inzet nucleaire wapens niet ondenkbaar is aldus Dr. Fry en benadrukte het belang van het non-proliferatie verdrag. De beslissingen die we nu nemen hebben niet alleen gevolgen voor de volgende generatie maar voor vele generaties in de toekomst voegde Karimi daaraan toe. Het is aan de aanwezige parlementariërs de inzet van hun regeringen bij de VN top van de toekomst te beïnvloeden en te controleren wat de gevolgen zullen zijn voor de lange termijn.

Gerechtigheid voor Oekraïne

Het door de Noorse en Oekraïense delegatie georganiseerde bijeenkomst over «Mobilisatie voor gerechtigheid in Oekraïne» werd bijgewoond door Boris Dittrich. De discussie richtte zich op de noodzaak van een ondubbelzinnig internationaal juridisch antwoord voor alle slachtoffers, waarbij

¹ Alle teksten die tijdens deze vergadering zijn aangenomen evenals streamings zijn te vinden via: <https://www.oscepa.org/en/meetings/annual-sessions/upcoming-annual-session>.

werd benadrukt dat er geen duurzame vrede kan zijn zonder verantwoording en het belang van het documenteren van criminele daden door Rusland.

Ad-hoc Commissie Migratie

Als lid van deze commissie nam Karimi deel aan een bijeenkomst georganiseerd door de Canadese delegatieleider Dr. Fry over ervaringen en uitdagingen in het Canadese vluchtelingenbeleid en de integratie van nieuwkomers. Er waren presentaties van AMSSA en S.U.C.C.E.S. over hun integratieprogramma's en van Rainbow Refugee over hun gesponsorde vluchtelingenprogramma voor mensen die vanwege hun seksuele oriëntatie vervolgd worden.

Assemblee netwerk voor jongeren

Het netwerk van jonge parlementariërs kwam bijeen op 1 juli. «Twee jaar geleden was er niets en nu zitten we hier met het netwerk van jonge parlementariërs. Wil je verandering bewerkstelligen, is jezelf organiseren de eerste stap,» sprak Karimi, speciale gezant voor jongerenparticipatie van de OVSE PA over het netwerk van jonge parlementariërs onder de 40 jaar dat vorig jaar werd ingesteld. Volgens haar laat het nog altijd ontbreken van een jongeren actieplan in de OVSE deelnemende staten, met uitzondering van Finland, en ondanks aanname van de VN-resolutie 2250 over jeugd, vrede en veiligheid in 2015, zien hoe belangrijk dit netwerk is. Ook aanwezig waren Guido Almerigogna, Speciaal Adviseur van het OVSE-voorzitterschap van Noord-Macedonië en de Canadese senatoren McPhedran en Moodie spraken over het opbouwen van jongerenbetrokkenheid in Canada. Katrina Leclerc van het Global Network of Woman Peacebuilders sprak over de jeugd, vredes- en veiligheidsagenda en de moeilijkheden die jongeren ondervinden om hun stem door te laten klinken bij beleidsmakers. President Cederfelt dankte Karimi voor haar inzet in de afgelopen jaren als speciale gezant.

Working Lunch on Gender Issues

Op 2 juli namen Farah Karimi, Boris Dittrich en Eugène Heijnen deel aan de werklunch over gendergerelateerde aspecten in gewapende conflicten. Na bijdragen van Dr. Lauryn Oates, mevrouw Ya'ara Saks en Dr. Katharina Coleman over de belangrijke rol van vrouwen in vredesprocessen en de uitdagingen waarmee vrouwen in conflicten en met name in Oekraïne worden geconfronteerd ging de discussie over welke concrete acties parlementen en regeringen kunnen nemen om ervoor te zorgen dat het internationale hulpbeleid van hun landen genderbewust zijn, evenals de uitdagingen waarmee de OVSE deelnemende staten worden geconfronteerd wanneer ze proberen een genderperspectief te integreren in de steun die ze bieden aan slachtoffers van situaties.

De voorzitter van de delegatie,
Karimi

De griffier van de delegatie,
Bakker-de Jong